

Vergaderjaar 2018–2019

21 501-28

Defensieraad

Nr. 181

BRIEF VAN DE MINISTER VAN DEFENSIE

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 29 november 2018

Inleiding

Hierbij bied ik u, mede namens de Minister van Buitenlandse Zaken, het verslag aan van de Raad Buitenlandse Zaken (RBZ) op 19 en 20 november jl.

Op 19 november spraken de Ministers van Buitenlandse Zaken en van Defensie in een gezamenlijke bijeenkomst over de implementatie van de EU *Global Strategy* op het gebied van veiligheid en defensie. De Hoge Vertegenwoordiger, de Commissie en de lidstaten verwelkomden de voortgang en resultaten die de afgelopen twee jaar zijn behaald en benadrukten het belang van coherentie, goede samenwerking met partners buiten de Unie en een pragmatische aanpak met voldoende aandacht voor concrete resultaten.

Op 20 november vond vervolgens de RBZ plaats met alleen de Ministers van Defensie. In aanwezigheid van de secretaris-generaal van de NAVO, de heer Stoltenberg, werd tijdens deze Raad ingegaan op de samenwerking tussen de EU en de NAVO. Ook werd er ingegaan op EU missies en operaties. Voorafgaand aan de vergadering op 20 november kwamen de Ministers van Defensie tot slot bijeen voor de ministeriële *Steering Board* van het Europees Defensie Agentschap (EDA). Tijdens deze *Steering Board* was er met name aandacht was voor het *Trial Run Report* inzake de *Coordinated Annual Review on Defence (CARD)*.

Gezamenlijk deel over veiligheid en defensie

Algemeen

Duitsland en Frankrijk gaven een toelichting op recente uitspraken over een «Europees leger», waarbij zij benadrukten dat de NAVO de hoeksteen blijft van de collectieve verdediging van de Unie. Zij wezen ook op de grotere verantwoordelijkheid die de EU moet nemen voor haar eigen

veiligheid en defensie. Nederland en een aantal andere lidstaten benadrukten het belang van goede samenwerking tussen de EU en de NAVO en dat het erom gaat de EU op een dusdanige manier te versterken dat die ook de NAVO ten goede komt. Nederland pleitte verder voor een pragmatische versterking van de Europese defensiesamenwerking, die vooral gericht moet zijn op concrete resultaten. Tot slot bracht Nederland de wens in om in een volgende Raad te komen tot een meer diepgaande discussie over de betekenis van het concept Europese strategische autonomie teneinde met elkaar de toekomst van de Europese defensie-samenwerking nader te definiëren.

PESCO

De Raad nam een besluit over zeventien nieuwe PESCO-projecten, die goed inspelen op EU behoeftes en capaciteiten. Daarnaast benadrukten vrijwel alle lidstaten het belang van een spoedig Raadsbesluit over deelname van derde landen aan PESCO-projecten. Een grote groep van lidstaten, waaronder Nederland, onderstreepten daarbij het praktische en politieke potentieel van deelname van derde landen aan PESCO-projecten en drongen aan op een pragmatische, flexibele aanpak. Nederland en een aantal andere lidstaten spraken zich daarbij nadrukkelijk uit voor een inclusieve benadering, die openstaat voor derde landen.

Het kabinet maakt hierbij van de gelegenheid gebruik uw Kamer te informeren over de nieuwe projecten waaraan Nederland zal deelnemen naar aanleiding van de toezegging tijdens het AO over de Raad Buitenlandse Zaken Defensie van 15 november jl. Nederland zal deelnemen aan twee nieuwe projecten: *Unmanned Ground Systems* en *Co-basing*. Het project *Unmanned Ground Systems* betreft de ontwikkeling van een modulair onbemand grondstelsel dat autonoom kan opereren op het gebied van het transport van onder andere *fire-support* en *intelligence & surveillance equipment*. Het project *Co-basing* is gericht op de verbetering van de militaire inzetbaarheid van participerende lidstaten door beschikbare bases en steunpunten voor nationale en multinationale operaties in kaart te brengen, deze ter beschikking te stellen aan de participerende lidstaten en de daarvoor benodigde wet- en regelgeving en financiële verrekening op voorhand vast te leggen. De nadruk zal hierbij liggen op *overzeese gebiedsdelen* en de *«global commons»*. Dit project is vanuit het *European Intervention Initiative* (EI2) vormgegeven en is vervolgens in PESCO ingebracht. Daarmee is de door verschillende lidstaten gewenste verbinding tussen PESCO en EI2 concreet gemaakt.

Europese Vredesfaciliteit (European Peace Facility)

Vrijwel alle lidstaten intervenueerden over het voorstel van de Hoge Vertegenwoordiger voor een Europese Vredesfaciliteit (EPF). Een meerderheid van lidstaten had een positieve grondhouding, maar gaf ook aan serieuze vraagtekens te hebben bij de reikwijdte, de hoogte van het bedrag en de *governance* van het fonds.

Het voorgestelde plafond is gebaseerd op een grotere ambitie van de EU op het gebied van veiligheid en defensie en het samenvoegen van verschillende financieringsinstrumenten. Zo wordt onder het voorstel de reikwijdte van het Athena-mechanisme vergroot en de huidige *African Peace Facility* (APF) uitgebreid tot een wereldwijd instrument. Daarnaast biedt de EPF nieuwe mogelijkheden voor de financiering van capaciteitsopbouw van militaire actoren. De gezamenlijke uitgaven voor Athena en APF fluctueren volgens het voorstel tussen de 250 miljoen en 500 miljoen euro per jaar. Het voorstel betreft dus een aanzienlijke verhoging. Hoewel het hier om een uitgavenplafond gaat, vindt Nederland dit voorgestelde

plafond te hoog. Nederland streeft naar een realistische omvang en wil bestedingsdruk vermijden. Nederland heeft ook gewezen op het belang dat waar mogelijk zo veel mogelijk activiteiten binnen de begroting van de Unie worden gefinancierd. Lidstaten concludeerden dat de financiële aspecten van de EPF zullen worden besproken in de context van de onderhandelingen over het nieuwe MFK. Daarbij is ook het belang van synergie met andere externe EU-financieringsinstrumenten benadrukt. Voorts benadrukten verschillende lidstaten dat de EPF niet ten koste moet gaan van de inzet van de EU in Afrika. Daarnaast onderstreepte de Raad dat de *governance* van de EPF de bevoegdheid en de rol van lidstaten op het gebied van het GBVB volledig dient te respecteren en dat elke te financieren actie onder de EPF vooraf zal moeten worden gegaan door een besluit van de Raad hierover. Met deze informatie over het krachtenveld, de financiële onderbouwing en de *governance* ten aanzien van het voorstel van de Hoge Vertegenwoordiger voor een EPF komt het kabinet tegemoet aan de toezegging die is gedaan tijdens het Algemeen Overleg over de Raad Buitenlandse Zaken Defensie van 15 november jl.

Europees Defensiefonds

Lidstaten namen een Raadspositie aan over de verordening over het Europees Defensiefonds (EDF). Verschillende lidstaten stonden stil bij de komende onderhandelingen met het Europees Parlement. Het fonds stimuleert lidstaten om meer samen te werken op het gebied van onderzoek en ontwikkeling van defensiecapaciteiten en kan een belangrijke rol spelen bij het versterken van de interoperabiliteit van de verschillende Europese krijgsmachten. Verschillende lidstaten, waaronder Nederland, wezen op het belang dat het midden- en kleinbedrijf kan profiteren van projecten onder het EDF.

Military Planning and Conduct Capability

De Raad ging akkoord met een beperkte doorontwikkeling van de MPCC. Hiermee kan meer samenhang tussen de inzet van zowel civiele als militaire instrumenten vanuit de EU worden bewerkstelligd. Een aantal lidstaten wees in dit kader ook op het belang van goede samenwerking tussen de commandostructuren van de EU en de NAVO.

Civiel GVDB

De Raad nam ook een besluit over een *compact* voor civiel GVDB. Verschillende lidstaten wezen op het belang dat de EU zich moet kunnen bedienen van een zo breed mogelijk instrumentarium om hedendaagse conflicten het hoofd te kunnen bieden, inclusief civiele instrumenten. Het compact is erop gericht de preventieve en stabiliserende rol van de EU te versterken. Een aantal lidstaten noemde ook het belang goed te communiceren over het belang en de ontwikkelingen ten aanzien van civiel GVDB.

Defensie deel

EU-NAVO samenwerking

Tijdens de Raad Buitenlandse Zaken met de Ministers van Defensie spraken wij in aanwezigheid van de secretaris-generaal van de NAVO, de heer Stoltenberg, over EU-NAVO samenwerking. In haar introductie benadrukte de Hoge Vertegenwoordiger het belang van het betrekken van de NAVO bij EU aangelegenheden en de noodzaak om te blijven investeren op de intensivering van EU-NAVO samenwerking. Ze noemde militaire mobiliteit daarbij wederom als voorbeeld van een terrein waarop dat bij uitstek het geval is. Voorts benadrukte de HV de positieve impact

die Europese initiatieven kunnen hebben op *transatlantic burden-sharing*. De heer Stoltenberg gaf aan Europese initiatieven op het gebied van defensie te steunen. Hij sprak de hoop uit dat deze initiatieven gaan leiden tot nieuwe defensiecapaciteiten die zowel de EU als de NAVO ten goede komen, dat fragmentatie wordt verminderd en dat de EU meer gaat investeren in defensie. Hij gaf aan de Europese initiatieven niet te zien als concurrentie of duplicatie van NAVO-initiatieven. Daarbij benadrukte hij het belang van een goede communicatie tussen de EU en de NAVO. De verschillende initiatieven moeten over en weer goed aan elkaar blijven worden uitgelegd.

Aangezien ik u in het Algemeen Overleg op 15 november jl. toezegde een verduidelijking te geven over de in de geannoteerde agenda genoemde hoofdstedendialoog inzake EU-NAVO samenwerking, zal ik dat nog kort toelichten. Er is geen sprake van een nieuw overleg, noch van een overleg op ministerieel niveau. Nederland hecht simpelweg groot belang aan de trans-Atlantische relatie en aan een EU en een NAVO die elkaar versterken. Het is in dit licht dat dit initiatief om op ambtelijk niveau meer intensief met andere hoofdsteden te gaan spreken over EU-NAVO samenwerking moet worden beschouwd. Ik vond en vind het van belang u hierover te informeren omdat ik u wil laten weten op welke manier Nederland met haar strategische partners beweging probeert te krijgen in belangrijke, complexe dossiers.

EU-missies en operaties

Er was in algemene zin steun voor de voortzetting van de algemene richting van de huidige EU-missies en operaties. De Westelijke Balkan is en blijft volgens de HV een prioriteit, mede gelet op het Roemeense voorzitterschap van de EU in de eerste helft van 2019. De plannen voor de regionalisering van de EU-missies in de Sahel zijn in de maak en zullen binnenkort breder worden besproken. De HV benadrukte voorts het belang van het vinden van een oplossing in de komende weken ten aanzien van operatie Sophia en de herziening van het mandaat. Tot slot introduceerde Ierland een *Food for thought paper* over de mogelijkheden om als EU-lidstaten tot betere coördinatie te komen waar het gaat om het bijdragen aan VN-missies. In dit kader wil Ierland onder andere proberen een nieuwe impuls te geven aan de ontwikkeling van rotatieschema's die het in de toekomst makkelijker kunnen maken voor EU lidstaten om voor een kortere, vooraf vastgelegde, periode deel te nemen aan VN-missies, opdat daarmee de animo om deel te nemen aan dergelijke missies mogelijk kan worden versterkt. Nederland heeft het *paper* gesponsord en heeft toegezegd in januari 2019 een event over dit onderwerpte organiseren. De ondersecretaris-generaal van de VN voor vredesmissies, de heer Lacroix, en de HV hebben aangegeven dit initiatief te steunen.

EDA Steering Board

De Ministers van Defensie kwamen ook als de Bestuursraad van het European Defence Agency (EDA) bijeen. In dat verband is het *CARD Trial Run Report* vastgesteld. Dit rapport is tot stand gekomen op basis van nauwe samenwerking tussen het EDA en de EU Militaire Staf en op basis van bilaterale gesprekken met de EU lidstaten. Hierbij is gepoogd zoveel mogelijk gebruik te maken van reeds bestaande informatie bij de EU lidstaten. Tijdens het volgende EU voorzitterschap wordt een seminar georganiseerd over de *CARD lessons learned*. Verschillende lidstaten wezen op het belang van het blijven investeren in een goede coördinatie met de NAVO en naar zo veel mogelijk synergie waar het tijdslijnen en processen betreft. Er werd voorts gesproken over de voorgestelde beperkte budgetverhoging die is gekoppeld aan de intensivering van de

Europese defensiesamenwerking en de ondersteunende rol die EDA daarin speelt. Nederland steunde de budgetverhoging evenals het merendeel van de lidstaten. Tot een unaniem besluit kwam het echter nog niet. Er wordt op korte termijn gepoogd alsnog tot unanieme besluitvorming te komen, zodat het EDA met een toereikend budget haar werk kan voortzetten in 2019.

De Minister van Defensie,
A.Th.B. Bijleveld-Schouten